

Església parroquial de Valls de Torroella

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Colònia de Valls de Torroella. Demarcació de Valls de Torroella
Emplaçament Carretera de Manresa a Solsona (C-55) sortida passat el km. 50 en direcció Valls de Torroella
Alçada: 320

Coordenades:

Latitud: 41.84764
Longitud: 1.71943
UTM Est (X): 393693
UTM Nord (Y): 4633653

Classificació

Número de fitxa 08229 - 500
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Historicista Contemporani
Segle XX
Any 1926
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Solsona

Fitxes associades:

[Colònia de Valls o Valls de Torroella](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 01/12/2017 - 01:00

Descripció

Església parroquial de l'antiga colònia industrial de Valls de Torroella, posada sota l'advocació del Sagrat Cor. Forma part d'un conjunt que integra l'antic convent de les Dominiques (avui escola), la rectoria i dos habitatges. Es tracta de l'edifici arquitectònicament més rellevant del nucli de Valls i sobresurt, en una posició dominant, a la zona alta de la colònia, envoltada pels jardins anomenats de la Pèrgola. És un edifici remarcable, d'estil neogòtic, que consta de l'església, al centre, i dues ales laterals no del tot simètriques. L'església és d'una sola nau, de planta rectangular i capçada a ponent per un absis poligonal de mig octàgon. La façana davantera consta d'un gran portal coronat per arcs ogivals en degradació i, al seu damunt, una sèrie de cinc finestrals estrets i allargassats més una rosassa. Al costat s'aixeca un campanar de torre que s'hi va afegir a la dècada de 1960. Per l'interior, la nau de l'església s'aixeca a una alçada considerable. El sostre és format per un teginat de doble vessant sostingut per diversos arcs apuntats diafragmàtics. Són destacables els vitralls, decorats amb motius policroms. En els de la façana principal hi trobem les figures de sant Antoni Maria Claret (patró del ram del tèxtil), sant Esteve i sant Isidre (sants vinculats als fundadors de la colònia: Esteve Valls i el seu fill Isidre). En un lateral del presbiteri destaca la presència de la imatge de la Mare de Déu de Coaner. Es tracta d'una talla romànica de fusta, del segle XIII, que procedeix del santuari de la Mare de Déu de Coaner i que el 1968 fou traslladada a aquesta església parroquial per motius de seguretat. Tradicionalment ha estat objecte d'una gran devoció per la gent del Mig Cardener.

Pel que fa a les ales laterals, aquestes segueixen una composició més o menys simètrica en base al disseny neogòtic de l'edifici. Consten de planta baixa més dos pisos. A la façana davantera la planta inferior és ocupada per un porxo d'arcs apuntats sobre el qual s'estenen sengles terrasses a banda i banda. Els dos pisos superiors s'estructuren en base a diversos eixos de finestrals amb arcs apuntats. L'ala dreta és més llarga perquè té un cos adossat que sobresurt lleugerament. És decorat amb un ritme de finestrals dobles al primer pis i simples al segon. La resta de façanes segueixen un esquema semblant de composició. Per la part posterior l'ala meridional té diversos balcons o eixides corresponents als pisos. Els cossos de l'ala nord són ocupats actualment per l'escola i guarderia del poble, i interiorment han estat remodelats. Abans a la planta baixa hi havia dues aules corresponents a l'escola de nenes i les plantes superiors acollien la residència de les monges, incloent-hi un ampli dormitori per a les treballadores de la fàbrica que venien d'indrets llunyans. L'ala sud té a la planta baixa la sagristia i dependències parroquials. Aquesta part s'ha conservat més o menys tal com era en el seu origen, quan hi havia una aula dedicada al col·legi de nens. Les dues plantes superiors acullen dos pisos. El de la primera planta fou ocupat sempre pel rector i actualment és llogat a un particular. En el de la segona planta hi va viure la família de Francesc Carreras Magem (majordom de la fàbrica), després el metge i finalment el mestre.

Observacions:

Informació oral facilitada per Teresa Carreras

Història

En el darrer quart de segle XIX es fundà en terres del mas Palà (en terme de Navàs) una primera colònia industrial: Palà de Torroella. El promotor fou Joan Palà i Valls, propietari del mas i advocat, que residia a Barcelona. El naixement d'una nova colònia, a un quilòmetre aigua avall del Cardener, es produí arran d'unes desavinences entre Joan Palà i el seu cosí Esteve Valls; aquest fundà la nova fàbrica i colònia, coneguda com a Valls de Torroella o Palà Nou. La nova colònia estava emplaçada als dos costats del riu Cardener i, en conseqüència pertanyia a dos municipis: Sant Mateu de Bages i Navàs. La fàbrica va començar a funcionar entre 1903 i 1904. Esteve i el seu fill Isidre formaven part de dues companyies, vinculades també amb la fàbrica de Vilafrauns (Balsareny). La nova empresa fou dirigida pel fill del

fundador, Isidre Valls i Pallarols, nascut a Sallent, enginyer industrial amb experiència i polític. Primer com a societat familiar a nom particular i, des de 1916, com a Manufacturas Valls, la qual es constituí el 1918 com a societat anònima. La fàbrica es va ampliar els anys 1915-16 (la secció de filatura) i 1931-33 (les naus centrals de filatura i teixits).

Els primers habitatges es construïren entorn de 1903 al costat de la carretera de Manresa a Solsona. Les obres van ser dirigides per Joan Tornamina i executades per Ramon Sumalla. El 1904 ja es disposava d'església, escoles, capellà i monges (dominiques procedents de Palà), però en una primera ubicació als baixos de les cases de la carretera. Després de l'aiguat, entre 1907 i el 1912 es feu un segon bloc de pisos, anomenats les Galeries, situats a la dreta del riu i al darrera de la fàbrica. Al sud d'aquests i a peu de la carretera de Saló s'acabà l'any 1933 un bloc de quaranta pisos (els Pisos Nous). Amb aquests la colònia comptava amb 127 unitats d'habitatge. En aquests pisos els obrers no pagaven lloguer ni l'aigua i, al principi, tampoc l'electricitat. El 1921 s'aixecà el cafè i teatre, conegut també com a Casino.

Una obra destacada va ser el conjunt format per l'església, les escoles i el convent de les monges Dominiques. L'església, posada sota el patronatge del Sagrat Cor, fou beneïda el 7 de novembre de 1926 pel bisbe de Solsona, Valentí Comellas. A la banda de migdia s'hi alçà la rectoria i l'escola per a nens i, a l'ala nord, el convent de les Germanes Dominiques i el col·legi per a nenes; tot aquest conjunt es va fer segons plànols d'Higini Negre, espòs de Maria Valls Taberner. Els treballs de picapedrer van anar a càrrec d'Isidre Abarca Garcia. Com a nota curiosa, el primer batejat a la nova església fou Estanislau Basora, el que havia de ser famós futbolista, fill del director de la fàbrica. Entre 1967 i 1969 l'entorn de l'església, que fins llavors era ocupat per horts, es va enjardinar i s'hi adequaren unes escales, un estany i una pèrgola. Al mateix temps s'afegí el campanar de torre a l'església. L'any 1968, per manament del bisbe de Solsona i adduint motius de seguretat, es traslladà a l'església de Valls de Torroella la imatge de la Mare de Déu de Coaner.

El 1933 Valls de Torroella comptava amb 550 habitants. En els anys cinquanta la fàbrica Valls va obtenir uns gran resultats econòmics i es succeïren les ampliacions de capital. El 1975 l'imperi Valls ocupava les primeres posicions del rànquing de la filatura espanyola. La societat formava part d'un gran consorci integrat per diferents empreses de tot l'estat. Al capdavant de Manufacturas Valls hi havia Isidre Valls Taberner (que en va ser gerent prop de mig segle), vinculat a un poderós clan familiar que incloïa actius com ara el Banc Popular i que més endavant el seus descendents consolidarien. Pel que fa a la fàbrica, al final de la dècada de 1960 s'ampliava la secció de filatura i el 1970 s'alçava un segon pis a la nau central per ubicar-hi la zona de preparació de teixits. La fàbrica de la colònia va fer el tancament definitiu el 1991.

Bibliografia

BADIA MASGRAU, Josep M. (1988). "Navas", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 168.

BENET, Albert; DUOCASTELLA, Anna M. (1988). "Sant Mateu de Bages", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 412.

FÀBREGA, Albert; FONS, Ramon; LLOBET, Ester (2014). Fàbriques de riu. Compendi d'història del tèxtil al mig Cardener; Ajuntament de Callús, Ajuntament de Navàs, Ajuntament de Sant Mateu de Bages; Ajuntament de Súria.

